Rapport

Risico- en Crisisbarometer

Basismeting juni 2013

Voor: NCTV
Door: Ipsos
Datum: 25 juni 2013
Project: 13027217

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Inhoudsopgave

- Samenvatting 2
- Inleiding 4
- Resultaten: de zorgen van Nederland 6
- Resultaten: het gevoel van veiligheid 9
- Resultaten: vertrouwen in de overheid 14
- Resultaten: informatiebehoefte bij ramp 18
- Verschillen in achtergrondkenmerken 25
- Bijlagen 28

In opdracht van NCTV.

Ipsos Nederland
Koningin Wilhelminaplein 2-4
1062 HK Amsterdam

020-6070707
www.ipsos-nederland.nl

© Ipsos BV.

Samenvatting

Samenvatting

De zorgen van Nederland

Nederlanders maken zich nog steeds het meeste zorgen om de economische-/eurocrisis. Men lijkt zich bovendien meer zorgen te maken over de werkloosheid, de bezuinigingen en de woningmarkt. Naast de economische crisis, maakt men zich ook zorgen over cyberaanvallen. Daarnaast lijkt het erop dat men wat banger is geworden voor een terroristische aanslag.

Het gevoel van veiligheid

Het gevoel van veiligheid is gelijk gebleven, een minderheid maakt zich zorgen over de eigen veiligheid en die van het gezin. Toch schat men de kans zelf betrokken te raken bij een ramp minder klein in dan een half jaar geleden. Een kleine doch stabiele minderheid voelt zich niet veilig op drukke evenementen. Daarnaast voelen Nederlanders zich niet altijd veilig in een vliegtuig, treinstation en het OV.

Vertrouwen in de overheid

Een derde van de Nederlandse bevolking heeft vertrouwen in de overheid en denkt dat Nederland goed voorbereid is op een grote ramp. Men lijkt hier echter kritischer over te zijn dan voorheen. Ook het vertrouwen in de informatievoorziening van de overheid bij rampen lijkt te zijn gedaald. Het afnemen van het vertrouwen kan samenhangen met de wisseling van onderzoeksmethode*.

Informatiebehoefte bij een ramp

Twee op de tien Nederlanders hebben onlangs iets meegekregen over wat te doen bij een ramp, dit is minder dan een half jaar geleden. De informatie hebben ze vooral via TV en radio tot zich genomen. Als er een ramp zou plaatsvinden, gaan er nu meer mensen zelf op zoek naar informatie dan voorheen het geval was. Ze doen dit vooral op het internet, maar ook TV en radio worden geraadpleegd. Nederland heeft het meeste vertrouwen in radio, TV en nieuwssites als informatiebron bij een ramp.

* Zie pagina 5 voor meer uitleg over de wisseling van onderzoeksmethode

Inleiding

Inleiding

Aanleiding en doelstelling

- Tijdig inzicht verkrijgen in de beleving van burgers tijdens (dreigende) crises. Dit inzicht wordt als input gebruikt voor de woordvoering over risico's en crises en de te ontwikkelen communicatiestrategieën daaromtrent.
- Met deze basismeting achterhalen we wat in het algemeen de risico-, crisis- en angstbeleving van Nederlanders is

Methode

- Doelgroep: Nederlanders van 15 jaar en ouder
- Aanpak: twee basismetingen per jaar (juni en november) waarin via online interviews naar de beleving van burgers in ''gewone tijden'' wordt gevraagd. Ten tijden van een ramp of crisis kan onmiddellijk een ad hoc spoedmeting worden opgezet die inzicht biedt in de beleving van Nederlanders op dat moment.
- De resultaten van de basismetingen dienen als vergelijkingsmateriaal voor de spoedmetingen
- Vanaf juni 2013 vindt de datacollectie van de basismetingen via online interviews plaats. Voorheen is de datacollectie via telefonische interviews uitgevoerd. Het is mogelijk dat deze wisseling van methode kan leiden tot andere uitkomsten. Bij online onderzoek zijn mensen bijvoorbeeld vrijer / minder sociaal wenselijk in hun antwoorden dan bij telefonisch onderzoek. Dit zie je met name terug bij vragen die gaan over vertrouwen.

Vragenlijst

De volgende onderwerpen zijn aan de orde gekomen:

- Onderwerpen van zorg
- Kennis, houding en gedrag genoemde zorgen
- (Vertrouwen in) informatievoorziening ten tijden van crises

Resultaten

De zorgen van Nederland

Nog steeds de meeste zorgen om economische-/eurocrisis, ook meer zorgen over werkloosheid, bezuinigingen en woningmarkt

Wanneer u denkt aan zaken en gebeurtenissen die op dit moment spelen in Nederland of kunnen gaan spelen in Nederland, waarover maakt u zich dan in meer of mindere mate persoonlijk zorgen? (spontane antwoorden)

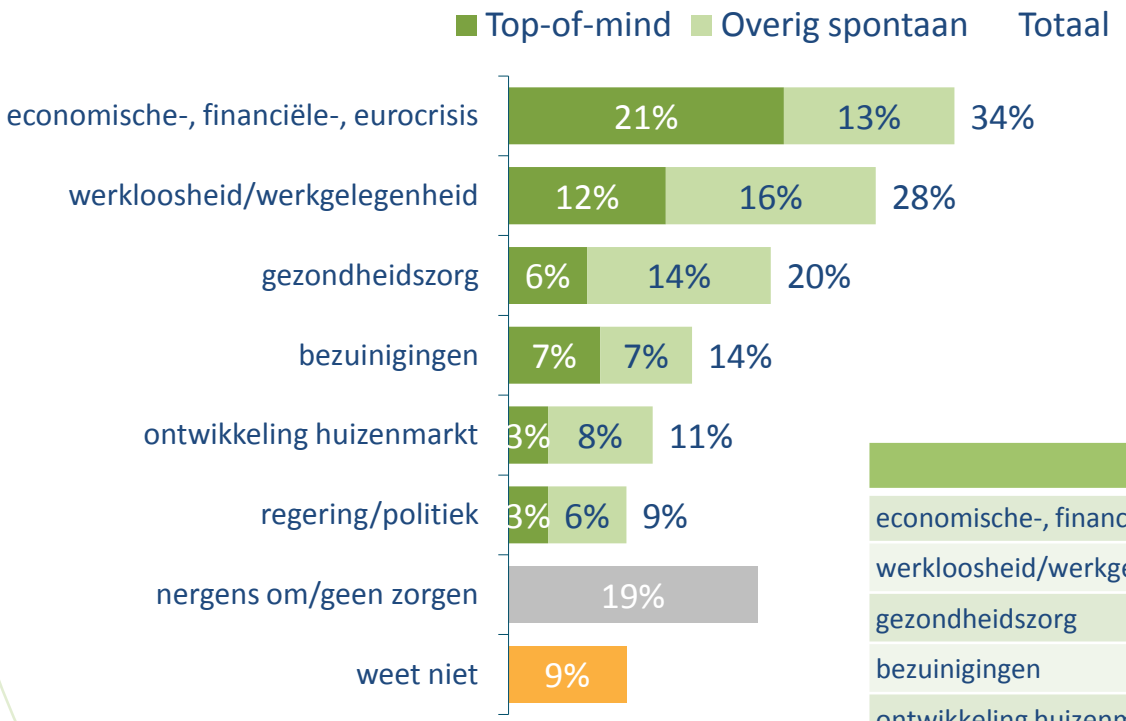

	Juni '13	Nov '12	Juni '12	Nov '11
economische-, financiële-, eurocrisis	34%	29%	37%	48%
werkloosheid/werkgelegenheid ↑	28%	17%	13%	9%
gezondheidszorg ↑	20%	18%	11%	11%
bezuinigingen	14%	7%	10%	6%
ontwikkeling huizenmarkt ↑	11%	5%	3%	2%
regering/politiek ↑	9%	14%	17%	6%
nergens om/geen zorgen/weet niet ↓	28%	24%	21%	27%

Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=830)
Overige issues door minder dan 5% genoemd

↑↓ = significant hoger of lager dan vorige periode (nov 2012), let op, methodeverschil sinds juni '13 (online ipv telefonisch)

Men is vooral bang voor economische crisis en cyber aanvallen, de angst voor een terroristische aanslag lijkt te zijn gestegen

Nu volgen een aantal gebeurtenissen, die als een ramp kunnen worden beschouwd. Kunt u bij iedere gebeurtenis aangeven in welke mate u hier bang voor bent dat de gebeurtenis in Nederland plaatsvindt?

Bottom-3 (heel bang; bang; beetje bang)

	Juni '13	Nov '12	Juni '12	Nov '11
Economische crisis	75%	76%	78%	79%
★ Cyber aanvallen	58%	-	-	-
Terroristische aanslag ↑	49%	38%	44%	43%
Ordeverstoring in grote menigte	47%	47%	45%	45%
Internationale crisis ↓	45%	50%	49%	49%
Ziektegolf onder mensen	42%	42%	41%	43%
Ramp met gevaarlijke stoffen ↓	41%	47%	43%	47%
Verkeersramp	36%	39%	40%	42%
Kernongeval	34%	31%	27%	31%
Uitval stroom, gas, water of telefoon	34%	31%	31%	31%
Extreme weersomstandigheden	33%	34%	33%	38%
Grote brand ↓	31%	36%	37%	33%
Overstroming	30%	30%	26%	29%

Sinds maart 2013 is het DTN verhoogd van beperkt naar substantieel

★ = nieuw sinds juni 2013

Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=830)

↑↓ = significant hoger of lager dan vorige periode (nov 2012), let op, methodeverschil sinds juni '13 (online ipv telefonisch)

Resultaten

Het gevoel van veiligheid

Net als een half jaar geleden, maakt een op de zeven Nederlanders zich zorgen over de eigen veiligheid en die van het gezin...

In welke mate maakt u zich momenteel zorgen over de veiligheid van u en uw gezin als gevolg van mogelijke gebeurtenissen of rampen in Nederland?

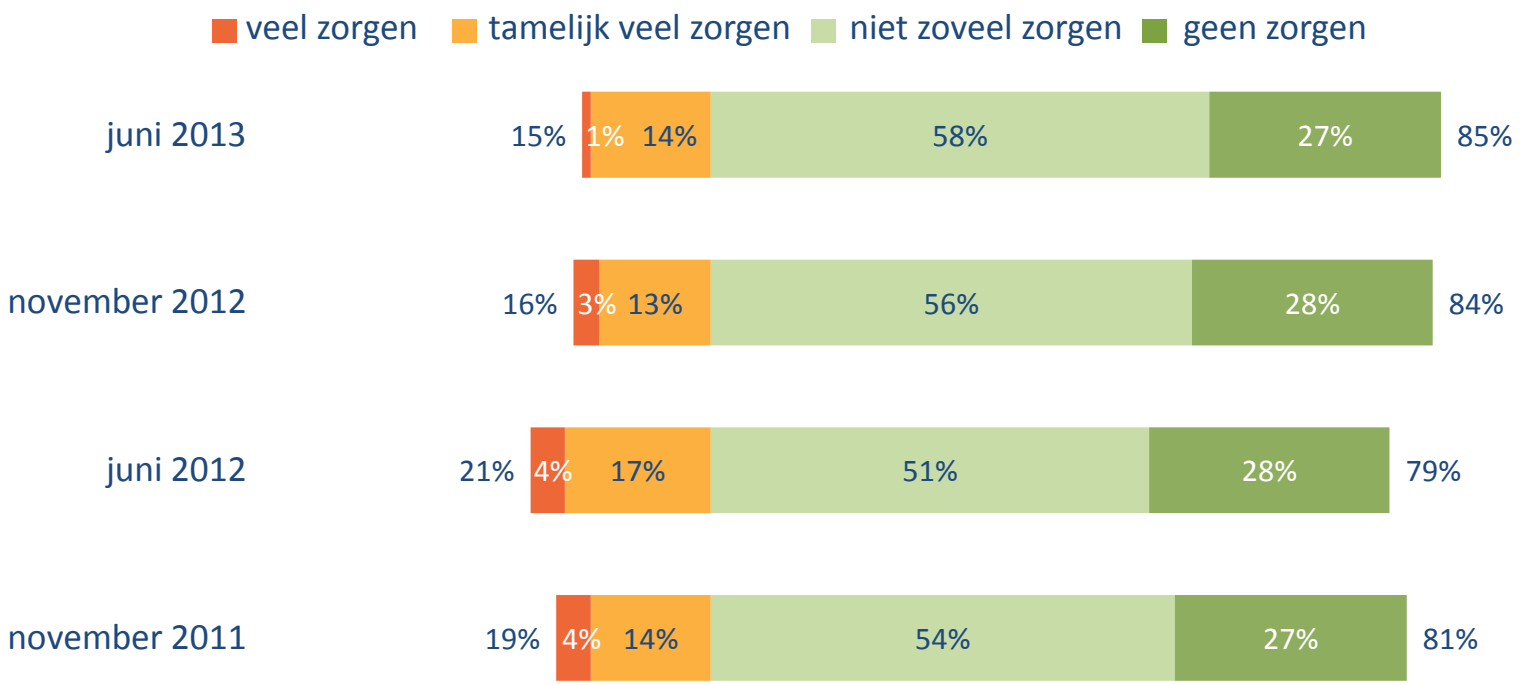

Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=815), gepercenteerd op basis zonder ''weet niet'' antwoorden

...maar schat men de kans om betrokken te raken bij een ramp minder klein in dan een half jaar geleden

In hoeverre denkt u dat u zelf of uw gezin de kans loopt om betrokken te raken bij een ramp?

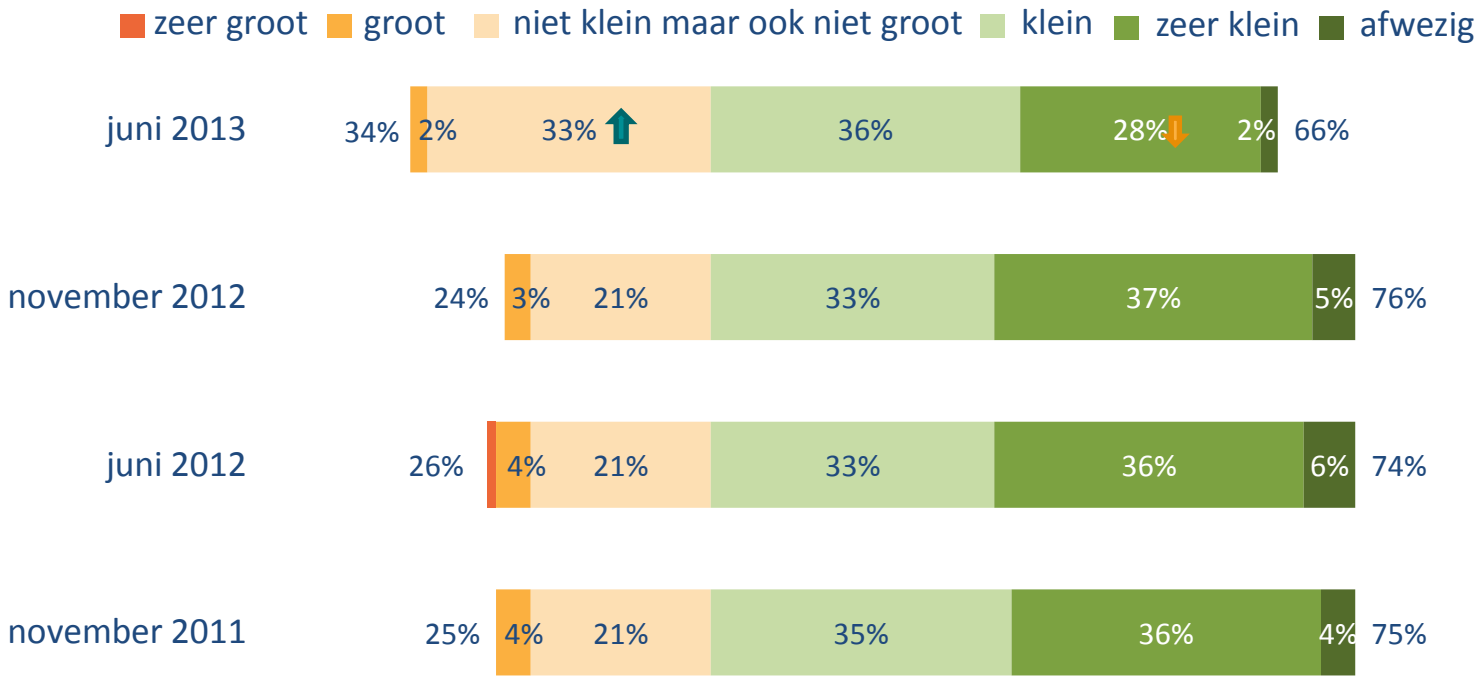

Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=813), gepercenteerd op basis zonder ''weet niet'' antwoorden

= significant hoger of lager dan vorige periode (nov 2012), let op, methodeverschil sinds juni '13 (online ipv telefonisch)

Men voelt zich nog steeds het vaakst onveilig op drukke evenementen, gevolgd door een vliegtuig, treinstation en het OV

Kunt u per locatie aangeven hoe veilig u zich er voelt?

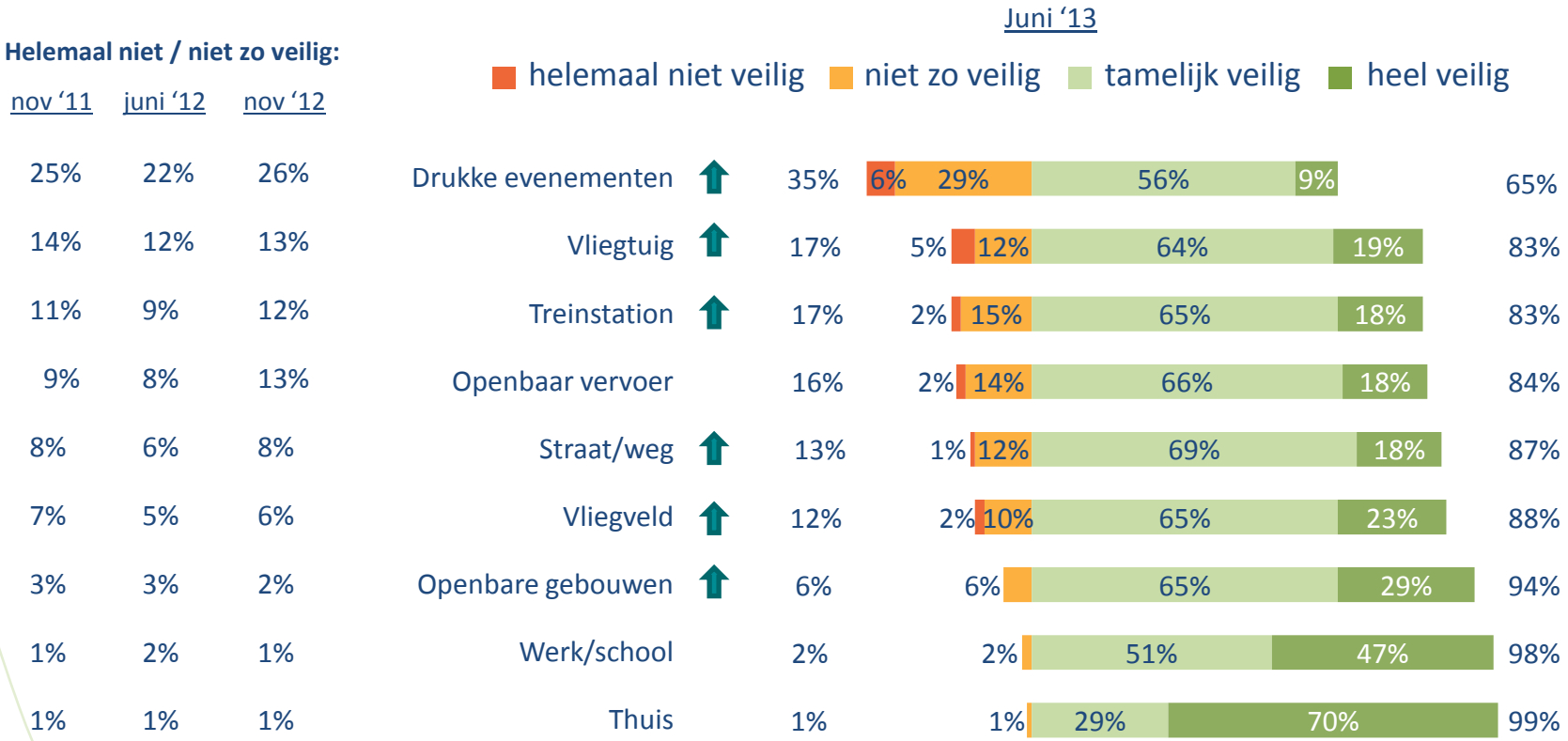

De wisseling van onderzoeksmethode kan ten grondslag liggen aan de stijging van het onveilige gevoel over de hele linie

Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=830), gepercenteerd op basis zonder ''weet niet'' antwoorden

= significant hoger of lager dan vorige periode (nov 2012), let op, methodeverschil sinds juni '13 (online ipv telefonisch)

Een op de zes Nederlanders mijdt drukke evenementen vanwege een gevoel van onveiligheid

U gaf aan zich op/in <locatie> niet (zo) veilig te voelen. Heeft dit gevoel ervoor gezorgd dat u minder op/in <locatie> aanwezig bent?

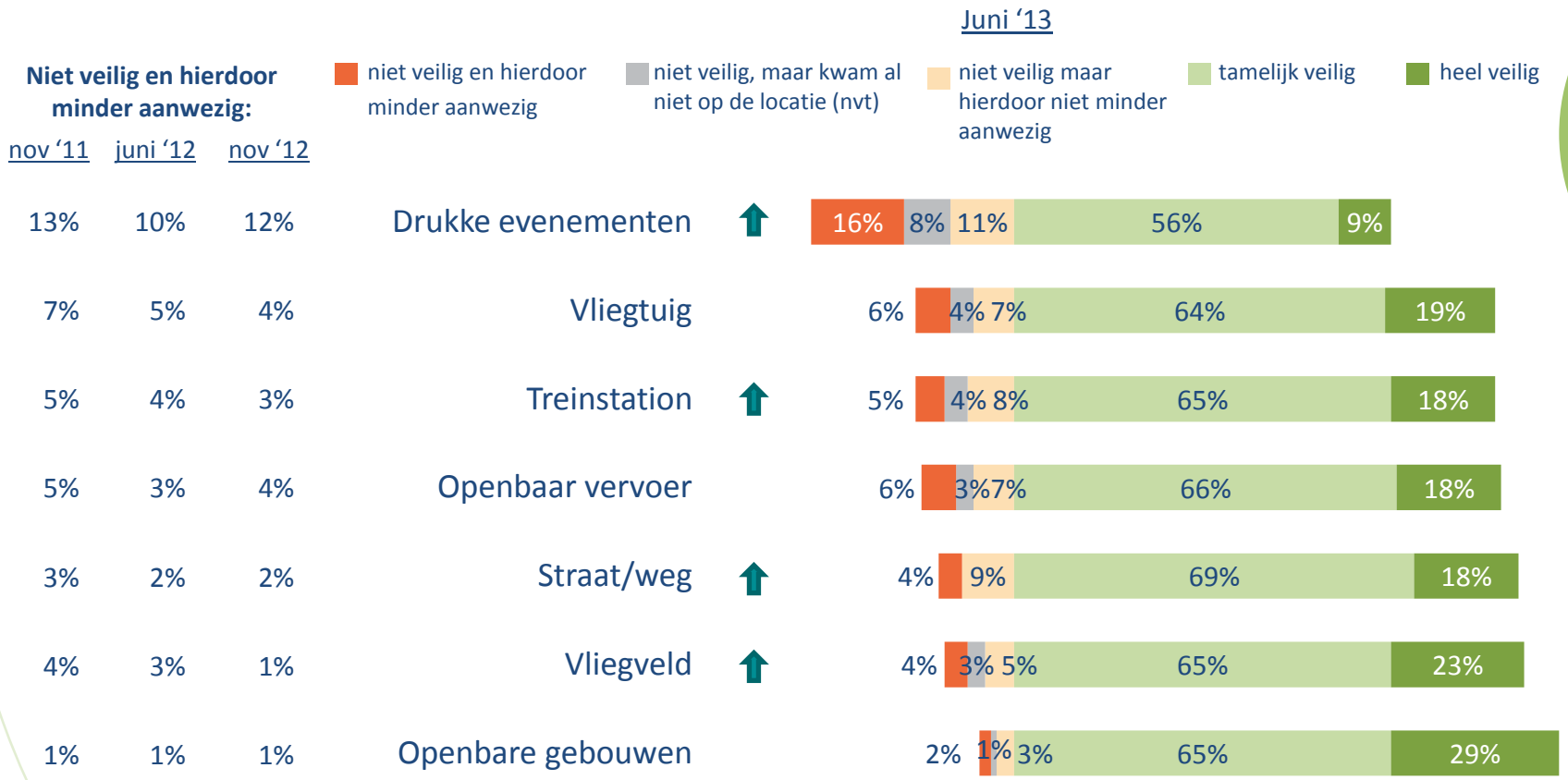

Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=830), gepercenteerd op basis zonder ''weet niet'' antwoorden.De data aan de linkerkant van de grafiek, is gebaseerd op Nederlanders die zich helemaal niet of niet zo veilig voelen op de betreffende locatie, gepercenteerd op alle respondenten.

= significant hoger of lager dan vorige periode (nov 2012), let op, methodeverschil sinds juni '13 (online ipv telefonisch)

Resultaten

Vertrouwen in de overheid

Ruim een derde van de Nederlanders heeft vertrouwen in de overheid, dit vertrouwen lijkt wel te zijn gedaald

Hoeveel vertrouwen heeft u in het algemeen in de overheid, dus los gezien van rampenbestrijding?

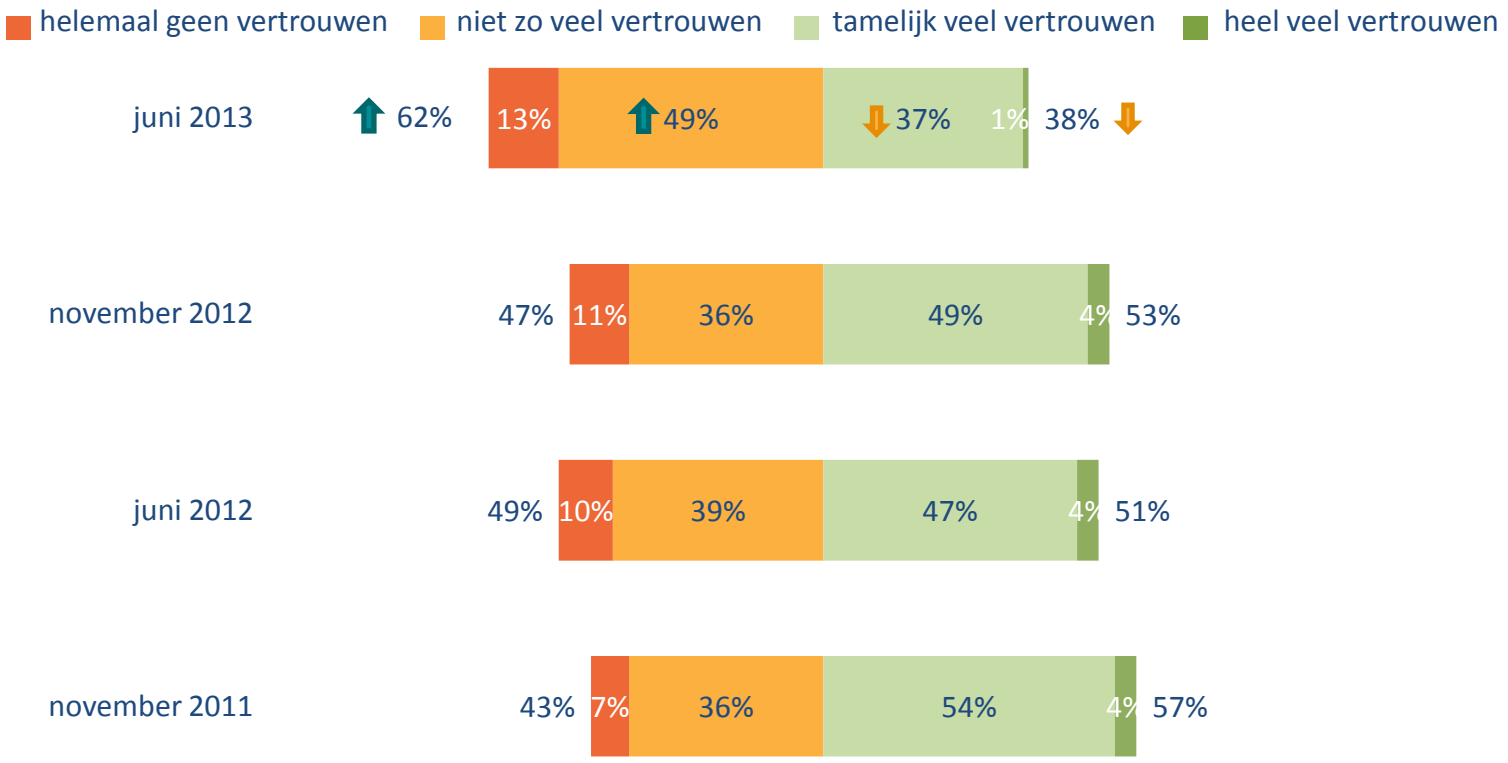

De wisseling van onderzoeksmethode kan ten grondslag liggen aan de stijging van het onveilige gevoel over de hele linie

Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=802), geperceneerd op basis zonder ''weet niet'' antwoorden

= significant hoger of lager dan vorige periode (nov 2012), let op, methodeverschil sinds juni '13 (online ipv telefonisch)

Een derde denkt dat Nederland niet goed is voorbereid op een grote ramp, men lijkt hier kritischer over te zijn dan voorheen

In hoeverre denkt u dat Nederland in het algemeen voorbereid is op een grote ramp?

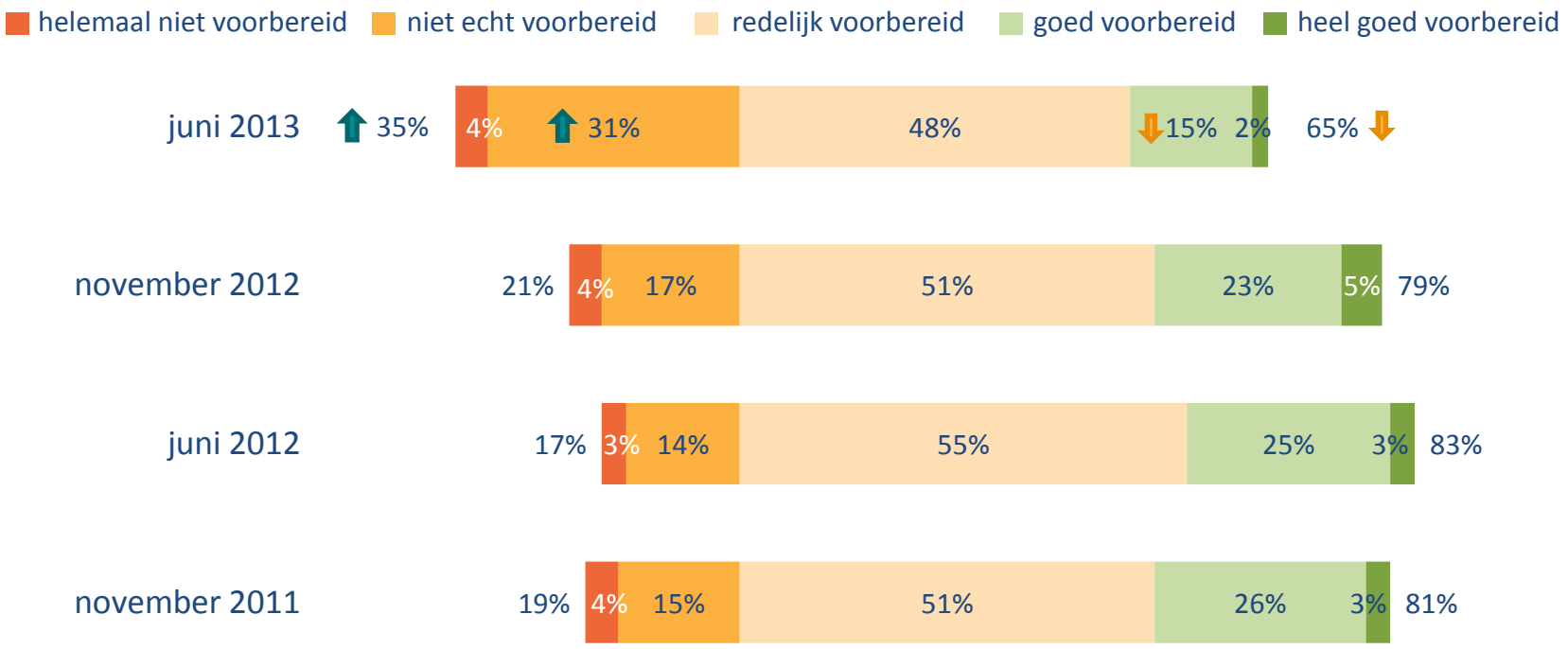

De wisseling van onderzoeksmethode kan ten grondslag liggen aan de stijging van het onveilige gevoel over de hele linie

Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=801), gepercenteerd op basis zonder ''weet niet'' antwoorden

= significant hoger of lager dan vorige periode (nov 2012), let op, methodeverschil sinds juni '13 (online ipv telefonisch)

Ook het vertrouwen in de informatievoorziening van de overheid lijkt te zijn gedaald, zes op de tien heeft weinig vertrouwen

Hoeveel vertrouwen heeft u in het algemeen in de informatievoorziening door de overheid bij een grote ramp?

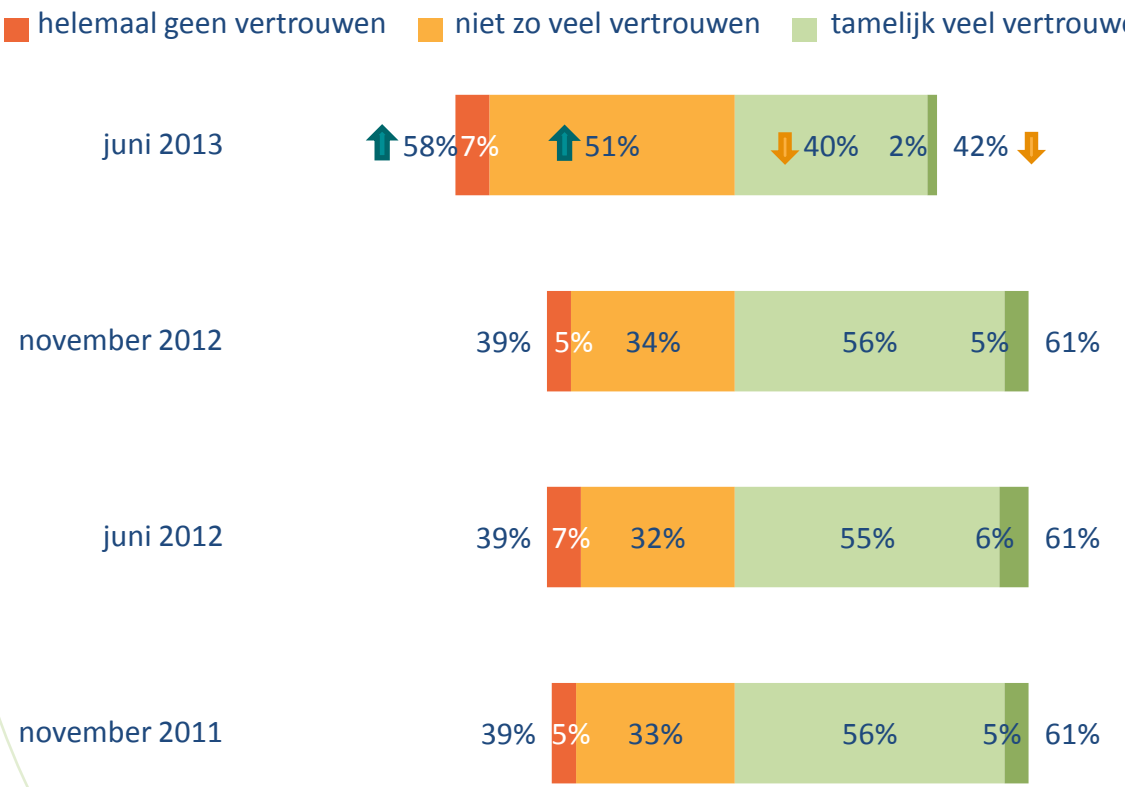

Top 3 redenen geen/weinig vertrouwen:

onduidelijke informatie	jun'13: 15% nov'12: 14% jun'12: 15% nov'11: 12%
Informatie was te laat	jun'13: 13% nov'12: 18% jun'12: 13% nov'11: 17%
Achterhouden informatie	jun'13: 12% nov'12: 21% jun'12: 28% nov'11: 23%

De wisseling van onderzoeksmethode kan ten grondslag liggen aan de stijging van het onveilige gevoel over de hele linie

Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=800), geperceneerd op basis zonder ''weet niet'' antwoorden

= significant hoger of lager dan vorige periode (nov 2012), let op, methodeverschil sinds juni '13 (online ipv telefonisch)

Resultaten

Informatiebehoefte bij een ramp

Twee op de tien Nederlanders heeft onlangs iets meegekregen over wat te doen bij een ramp, dit is minder dan een half jaar geleden

Heeft u onlangs iets gezien, gehoord of gelezen over wat te doen bij een mogelijk grote ramp?

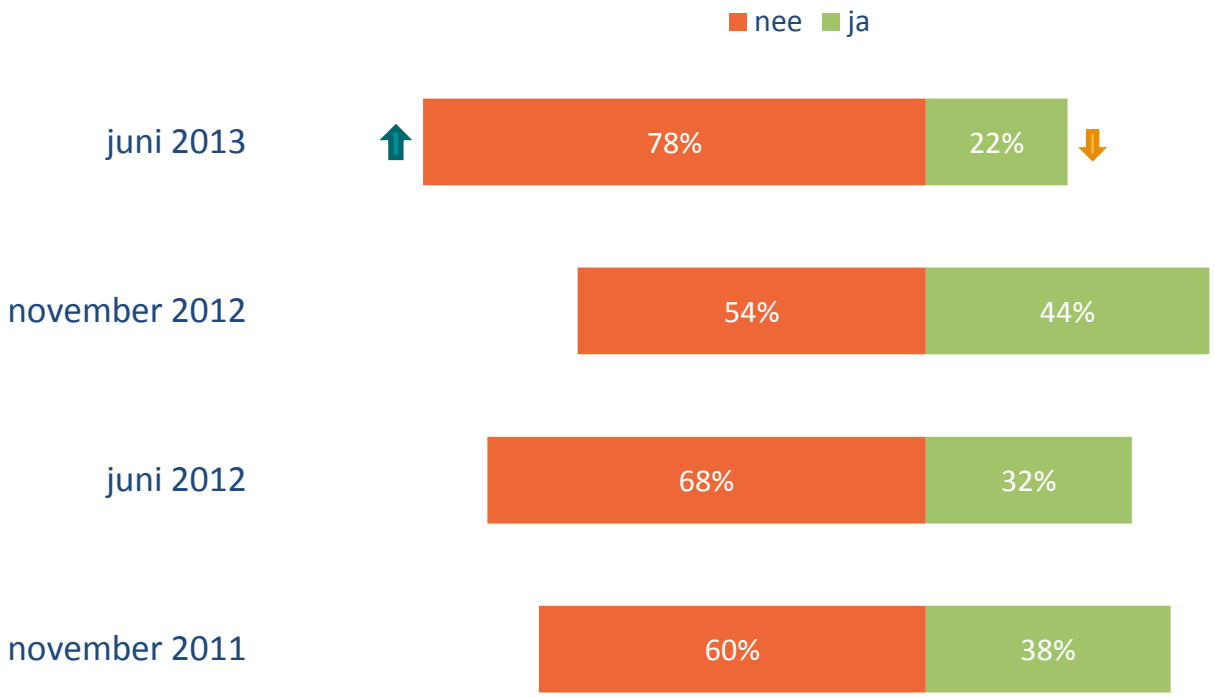

Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=729), gepercenteerd op basis zonder ''weet niet'' antwoorden

= significant hoger of lager dan vorige periode (nov 2012), let op, methodeverschil sinds juni '13 (online ipv telefonisch)

Wanneer men iets heeft gezien/gehoord, is dit voornamelijk via TV en radio geweest

Op welke wijze heeft u over wat te doen bij rampen iets gezien, gehoord of gelezen?

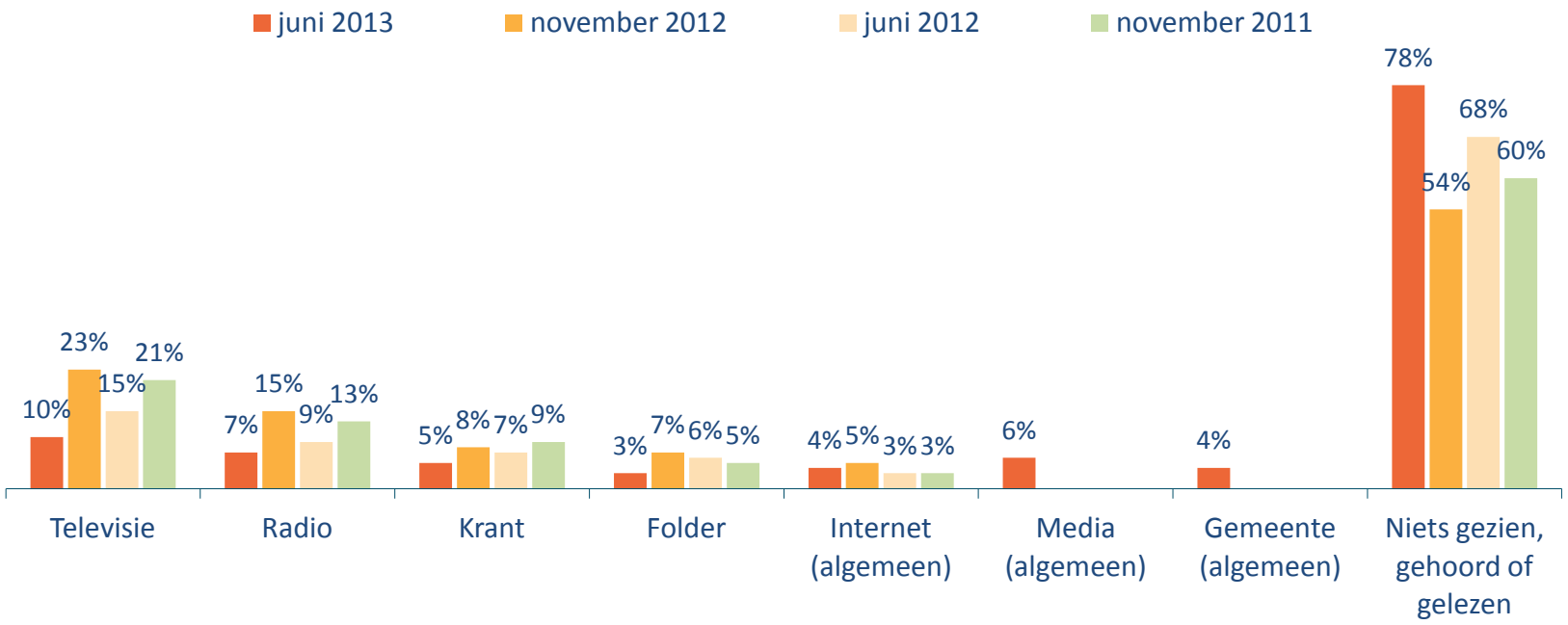

Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=729), gepercenteerd op basis zonder ''weet niet'' antwoorden

Nederlanders gaan nu vaker zelf op zoek naar informatie als er een ramp plaatsvindt dan in voorgaande jaren...

Stel er vindt een grote ramp plaats in Nederland die mogelijk voor u ook gevolgen heeft. In hoeverre gaat u dan zelf op zoek naar informatie over deze ramp?

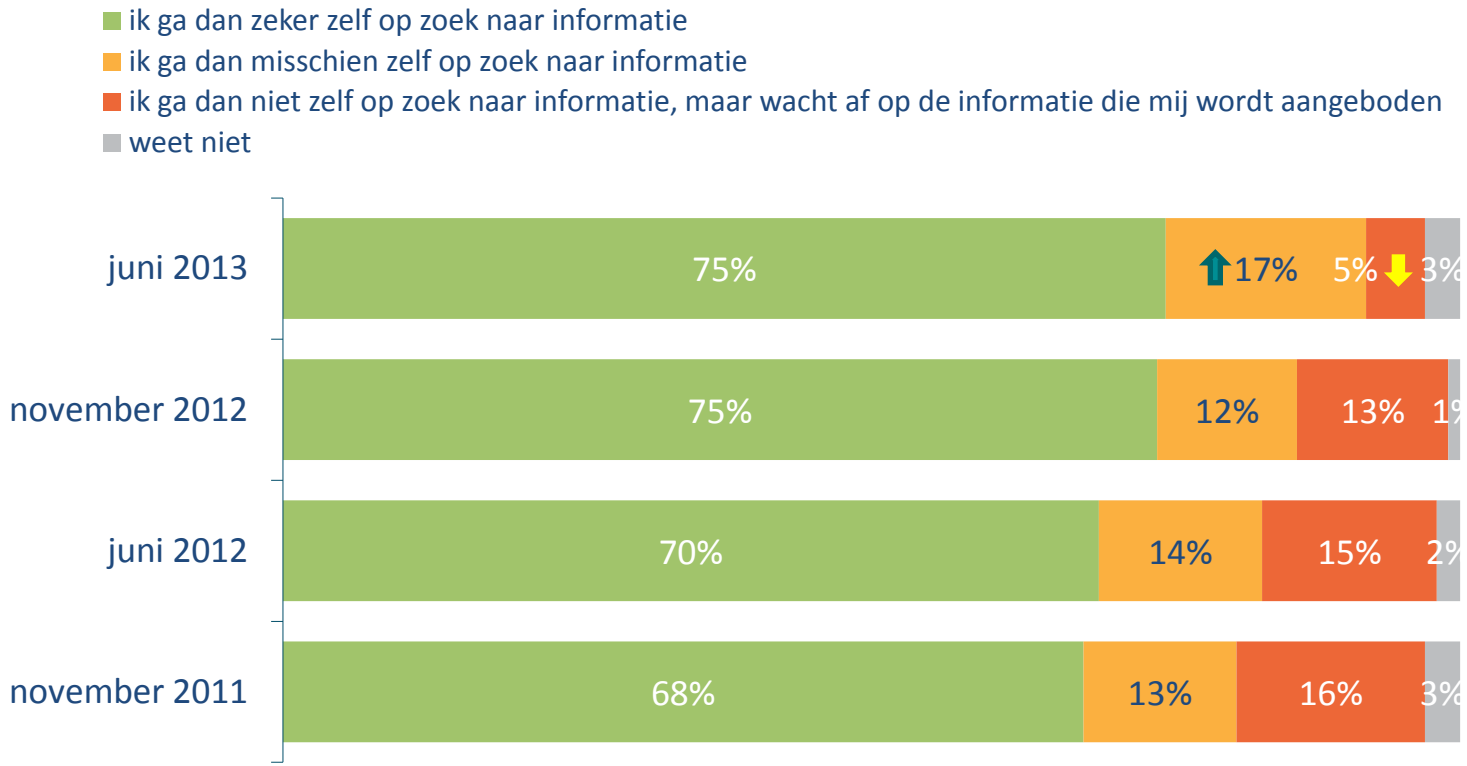

Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=830)

= significant hoger of lager dan vorige periode (nov 2012), let op, methodeverschil sinds juni '13 (online ipv telefonisch)

...en doet dit vooral op het internet, maar ook de televisie en radio worden geraadpleegd

Als u zelf op zoek gaat naar informatie over deze ramp, op welke manier, of via welk kanaal zoekt u dan naar informatie?

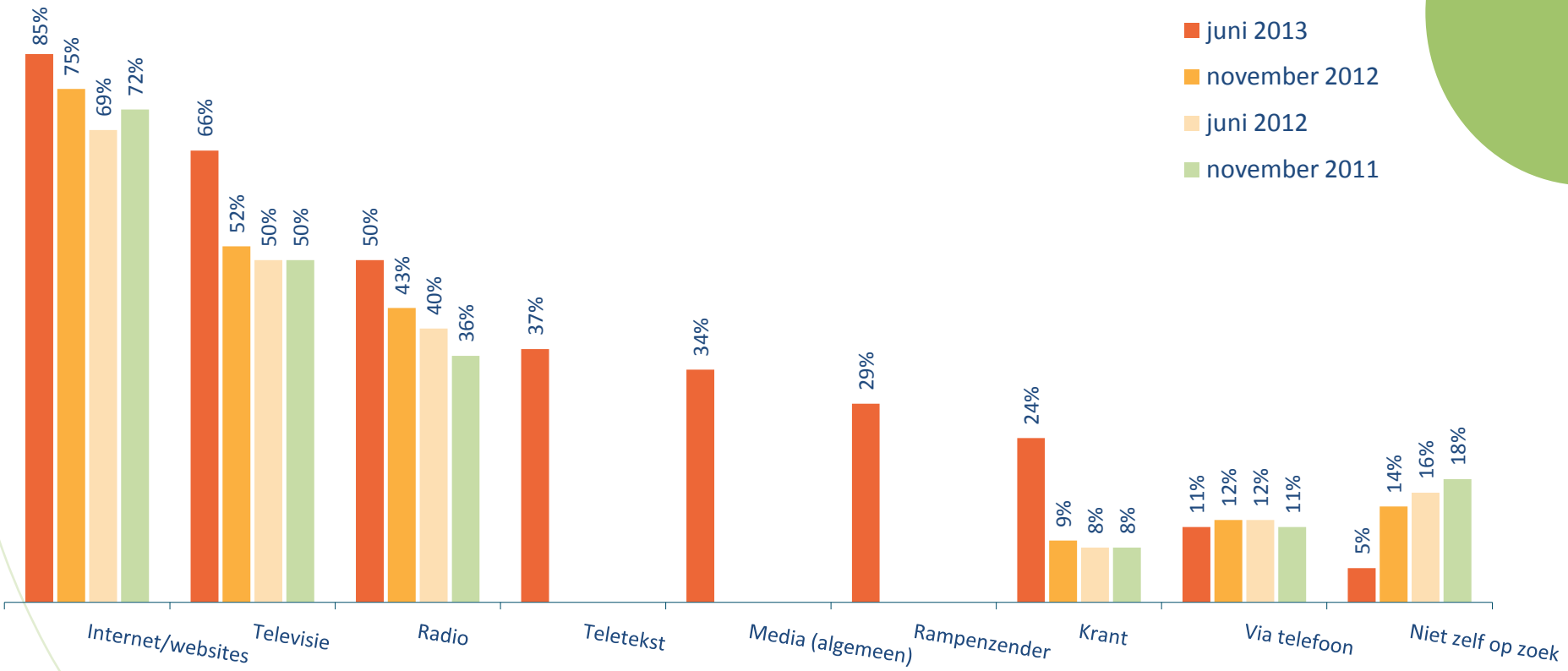

Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=802), gepercenteerd op basis zonder ''weet niet'' antwoorden

Specifiek gekeken naar internet, wordt Nu.nl het meest gebruikt om informatie over rampen te zoeken, gevolgd door websites van een krant en de gemeente

Welke websites zou u dan bezoeken als u op zoek gaat naar informatie over deze ramp?

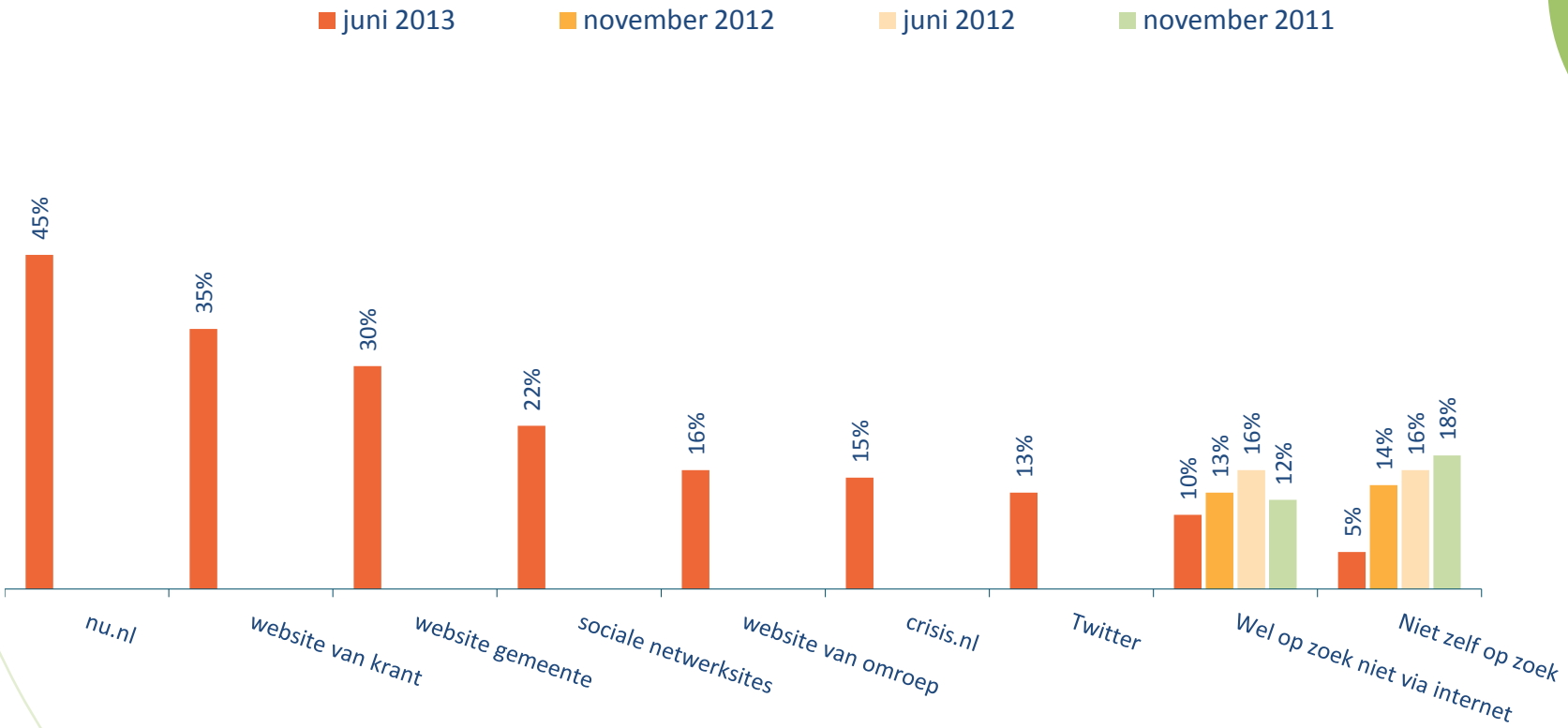

Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=802), gepercenteerd op basis zonder ''weet niet'' antwoorden

Nederland heeft het meeste vertrouwen in radio, TV en nieuwssites als informatiebron bij een ramp

Hoeveel vertrouwen heeft u in de volgende informatiebronnen tijdens een (mogelijke grote) ramp?

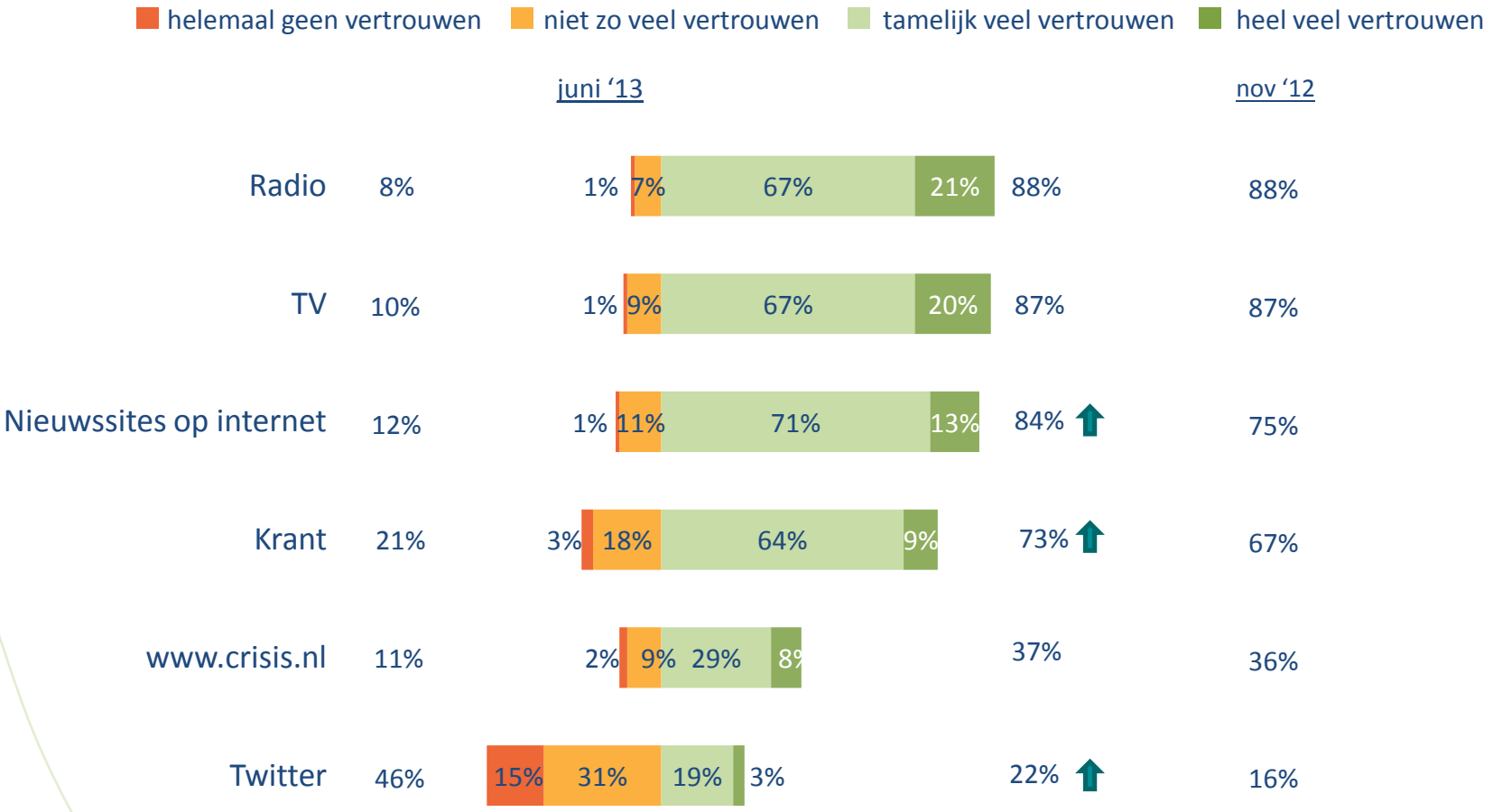

Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=830), antwoorden weet niet, ken ik niet worden niet getoond in deze grafiek

= significant hoger of lager dan vorige periode (nov 2012), let op, methodeverschil sinds juni '13 (online ipv telefonisch)

Resultaten

Verschillen in achtergrondkenmerken

Verschillen tussen man/vrouw, leeftijd en opleiding

- Vrouwen maken zich in het algemeen meer zorgen en zijn vaker bang voor rampen en crises dan mannen. Specifiek zien we dat vrouwen meer zorgen hebben over bezuinigingen en de gezondheidszorg dan mannen.
- De grotere zorgen van vrouwen uiten zich in het vaker onveilig voelen op drukke evenementen, een vliegveld en in een vliegtuig.
- Ook maken vrouwen zich meer zorgen over de veiligheid van hun gezin dan mannen.
- Wat betreft informatievoorziening bij rampen gebruiken mannen iets vaker een sms en vrouwen iets vaker het publieksnummer van de gemeente. Mannen zijn sceptischer over Twitter dan vrouwen.

- Laag opgeleiden en ouderen zijn vaker bang voor crises of rampen dan hoger opgeleiden en jongeren. Een voorbeeld is dat zij zich meer zorgen maken over hun AOW en ouderenzorg. Maar ook de veiligheid van hun gezin baart hen meer zorgen.
- Hoger opgeleiden maken zich vaker zorgen over immigratieproblemen en omgangsvormen dan lager opgeleiden
- Laag opgeleiden gaan minder vaak zelf op zoek naar informatie bij rampen dan hoog opgeleiden
- Laag opgeleiden en ouderen hebben bovendien minder vertrouwen in de overheid dan hoog opgeleiden en jongeren

Verschillen tussen werkende, werkloze, gepensioneerde en schoolgaande Nederlanders

- Schoolgaande mensen maken zich over het algemeen minder zorgen over crises en rampen dan werkenden en gepensioneerden. Zij denken ook dat Nederland beter voorbereid is op een crisis of ramp.
- Gepensioneerden zijn juist vaker bang voor crises en rampen
- Werkzame Nederlanders hebben vaker iets gezien/gehoord over wat te doen bij een ramp dan niet-werkenden
- Werkzame Nederlanders en huishoudens met kinderen hebben meer vertrouwen in de overheid

Bijlagen

Bijna negen op de tien Nederlanders is in meer of mindere mate bang voor minstens een voorgelegde gebeurtenis

Nu volgen een aantal gebeurtenissen, die als een ramp kunnen worden beschouwd. Kunt u bij iedere gebeurtenis aangeven in welke mate u hier bang voor bent dat de gebeurtenis in Nederland plaatsvindt?

Bottom-3 (heel bang; bang; beetje bang)

Aantal gebeurtenissen waarvoor men (een beetje / heel) bang is:

	Totaal jun'13	Man	Vrouw	Opleiding: hoog	Opleiding: midden	Opleiding: laag	Alleenstaand	Volwassen huishouden	Huishouden met kinderen
0 van de 13 keer bang	12%	**17%**	8%	12%	14%	11%	17%	12%	11%
1-4 van de 13 keer bang	33%	37%	30%	41%	35%	21%	39%	28%	37%
5-7 van de 13 keer bang	22%	21%	23%	25%	22%	19%	19%	22%	23%
8 of meer van de 13 keer bang	33%	26%	**39%**	22%	30%	**50%**	26%	**39%**	30%

Vet *wijkt binnen het achtergrondkenmerk significant af van onderstreept*

Basis: alle Nederlanders van 15 jaar en ouder (n=830)

Responsverantwoording
Online

- Start veldwerk: 3 juni 2013
- Datum reminder: 10 juni 2013
- Einde veldwerk: 11 juni 2013
- Gemiddelde invulduur vragenlijst: 8 minuten

	#	%
Totaal aantal verstuurde uitnodigingen	1.959	
Vragenlijst niet geopend	967	
Vragenlijst voortijdig afgesloten	162	
Totaal aantal geslaagde interviews	830	
Respons*		**42%**

*) Respons=totaal aantal geslaagde interviews/totaal aantal verstuurde uitnodigingen